

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 6. do 9. septembra 2011. godine, donijela je

ODLUKU

I

Pokretno dobro – Filmski materijal Kinoteke Bosne i Hercegovine u Sarajevu proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čine sljedeće zbirke filmskih materijala:

a) tridesetdevet (39) bosanskohercegovačkih igranih filmova:

1. Stojan Mutikaša, Fedor Handžeković, 1954.
2. Kuća na obali, Boško Kosanović, 1954.
3. Šolaja, Vojislav Nanović, 1955.
4. Hanka, Slavko Vorkapić, 1955.
5. Pod sumnjom, Branko Belan, 1956.
6. Tuđa zemlja, Jože Gale, 1957.
7. Male stvari, Boško Kosanović, 1957.
8. Vratitiću se, Jože Gale, 1957.
9. Crni biseri, Toma Janić, 1958.
10. Vrata ostaju otvorena, František Čap, 1959.
11. Noći i jutro, Pjer Majhrovski, 1959.
12. Pet minuta raja, Igor Pretnar, 1959.
13. Parče plavog neba, Toma Janić, 1961.
14. Velika turneja, Žorž Skrigin, 1961.
15. Srešćemo se večeras, František Čap, 1962.
16. Kozara, Veljko Bulajić, 1962.
17. Krst rakoc, Žika Ristić, 1962.
18. Mačak pod šljemom, Žorž Skrigin, 1962.
19. U sukobu, Jože Babić, 1963.
20. Dobra kob, Milutin Kosovac, 1964.
21. Narodni poslanik, Stole Janković, 1964.
22. Na mesto, građanine pokorni, Radivoje Lola Đukić, 1964.
23. Ubica na odsustvu, Boško Bošković, 1965.
24. Glasam za ljubav, Toma Janić, 1965.
25. Konjuh planinom, Fadil Hadžić, 1966.
26. Glineni golub, Toma Janić, 1966.
27. Sretni umiru dvaput, Gojko Šipovac, 1966.
28. Zlatna pračka, Radivoje Lola Đukić, 1967.
29. Mali vojnici, Bato Čengić, 1967.
30. Opatica i komesar, Gojko Šipovac, 1968.
31. Uđi ako hoćeš, Radenko Ostojić, 1968.

32. Ram za sliku moje drage, Mirza Idrizović, 1968.
33. Plamen nad Jadranom, A. Astruc, S. Čikeš, 1969.
34. Horoskop, Bora Drašković, 1969.
35. Život je masovna pojava, Mirza Idrizović, 1970.
36. Ciganska romansa, Oto Deneš, 1963.
37. Sunce tuđeg neba, Milutin Kosovac, 1968.
38. Valter brani Sarajevo, Hajrudin Krvavac, 1972.
39. Klisura, Boško Kosanović, 1956.

b) šesnaest (16) bosanskohercegovačkih dokumentarnih i kratkih igranih filmova:

1. Križni put u Sarajevu, Vlatko Filipović, 1993.
2. Mizaldo – Kralj teatra, Benjamin Filipović, 1994.
3. Sarajevo 92, Mirza Idrizović, 1992.
4. Pista života, Dino Mustafić, 1993.
5. Čekajući paket, Vuk Janić, 1993.
6. Djeca kao i svaka druga, Pjer Žalica, 1995.
7. Fadila, Nedžad Begović, 1994.
8. Markale, Zlatko Lavanić, 1995.
9. Mojim prijateljima, Zlatko Lavanić, 1993.
10. Prometej, Zlatko Lavanić, 1995.
11. Rano kino u Sarajevu, Srđan Vuletić, 1994.
12. Sarajevski gudači, Vefik Hadžismajlović, 1994.
13. Skitnice i psi, Zlatko Lavanić, 1993.
14. Slike, Pjer Žalica, 1995.
15. Voda i krv, Ibrahim Helja, 1993.
16. War art, Nedžad Begović, 1993.

c) tridesetčetiri (34) mjesečnika (žurnala).

Nacionalni spomenik je smješten u depou Javne ustanove – Kinoteka Bosne i Hercegovine u ulici Nikole Kašikovića 4a u Sarajevu, a sjedište Javne ustanove je u ulici Alipašina 19 u Sarajevu.

Na nacionalni spomenik primjenjuju se mjere zaštite utvrđene Zakonom o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione ploče sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

a) Vlada Federacije osigurat će odgovarajuće fizičke i tehničke uvjete za čuvanje nacionalnog spomenika, što podrazumijeva: osiguranje adekvatnog prostora (depoa) za čuvanje filmskog materijala,

b) nabavku opreme za depoe u kojima se čuva filmski materijal,

c) nabavku neophodnih kutija u kojima se čuva filmski materijal,

d) izgradnja sistema klimatizacije koji će osigurati optimalnu količinu vlažnosti i temperature vazduha, i to:

- 5°C i 30% RV za izvorni filmski materijal u boji,

- 10-15°C i 40% RV za filmski materijal na crno-bijeloj filmskoj traci,

- 5°C i 30% RV za filmsku traku sa nitratom podlogom,

e) osiguranje uvjeta za izvršenje stručne konzervacije i restauracije filmskog materijala.

Izlaganje i ostali vidovi prezentacije nacionalnog spomenika (u pozitivu – tonskoj kopiji) na području Bosne i Hercegovine vršit će se na osnovi uvjeta koje utvrdi federalno ministarstvo nadležno za kulturu.

IV

Iznošenje nacionalnog spomenika ili njegovih pojedinih dijelova (u daljnjem tekstu: pokretno naslijeđe) iz Bosne i Hercegovine nije dopušteno.

Izuzetno od odredbe prethodnog stava, dopušteno je privremeno iznošenje pokretnog naslijeđa iz Bosne i Hercegovine radi prezentacije ili konzervacije, ukoliko se utvrdi da konzervatorske radove nije moguće izvršiti u Bosni i Hercegovini, odnosno ako se procijeni da se konzervacija u inozemstvu može izvršiti kvalitetnije, brže i jeftinije.

Odobrenje u smislu prethodnog stava daje Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, ukoliko bude nesumnjivo utvrđeno da to neće ni na koji način ugroziti nacionalni spomenik. U odobrenju se utvrđuju svi uvjeti pod kojima se pokretno naslijeđe može iznijeti iz Bosne i Hercegovine, rok za povrat dobra u zemlju, kao i zaduženja pojedinih organa i institucija za osiguranje tih uvjeta i o tome se obavještava Vlada Federacije, nadležna služba sigurnosti, carinska služba Bosne i Hercegovine i javnost.

V

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalne, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, federalnom ministarstvu nadležnom za kulturu i nadležnoj službi zaštite na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, radi provedbe mjera utvrđenih u tač. II - V ove odluke.

VII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web stranici Komisije (<http://www.kons.gov.ba>).

VIII

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IX

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u «Službenom glasniku BiH».

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Predsjedavajuća Komisije

Ljiljana Ševo

Broj: 04.1-2.3-77/11-22
7. septembra 2011. godine
Sarajevo

Obrazloženje

I - UVOD

Na osnovi člana 2. stava 1. Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, «nacionalni spomenik» je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom u skladu sa čl. V i VI Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Komisiji se obratila v.d. direktor JU Kinoteka Bosne i Hercegovine Devleta Filipović iz Sarajeva dana 15.03.2011. godine, sa prijedlogom proglašenja pokretnog dobra Filmskog materijala koji se nalazi u Javnoj ustanovi – Kinoteka Bosne i Hercegovine u Sarajevu, nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. Komisija je pristupila pokretanju postupka za proglašenje Filmskog materijala JU Kinoteke Bosne i Hercegovine u Sarajevu nacionalnim spomenikom u skladu sa članom V Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članom 35. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika.

Izjava o značaju dobra

Pravna zaštita filmskog materijala u Bosni i Hercegovini počinje šezdesetih godina XX vijeka, dok institucionalna zaštita teče od kraja sedamdesetih godina prošlog vijeka kada se u okviru Arhiva Bosne i Hercegovine osniva odjeljenje kinoteke. Godine 1994. dolazi do izdvajanja ovog odjeljenja iz sastava Arhiva Bosne i Hercegovine i osnivanja samostalne institucije, JU Kinoteke Bosne i Hercegovine. Osnovna djelatnost Kinoteke je sakupljanje, obrađivanje, zaštita i čuvanje prvenstveno bosanskohercegovačkih filmova i filmskog materijala od historijskog, umjetničkog, kulturnog, obrazovnog, vaspitnog i naučnog značaja. Filmski arhiv čine dva fonda, domaći i inostrani u čijem sastavu se čuvaju igrani, dokumentarni, kratki igrani i animirani filmovi rađeni u crno-bijeloj, odnosno color tehnici. U fondu domaćih ili bosanskohercegovačkih nacionalnih filmova moguće je izdvojiti bosanskohercegovačke igrane filmove – originalni materijal, bosanskohercegovački dokumentarne i kratke igrane filmove – originalni materijal i zbirku mjesečnika ili žurnala koji su predmet zaštite u ovoj odluci, te sinopsise, scenarije, knjige snimanja, dijalog i titl liste i prateći filmski materijali kao što su katalozi, fotografije, plakati i nagrade na festivalima. U fondu inostranog filma čuva se 751 film, odnosno najbolja kopija uvezenog filma.

II- PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, izvršen je uvid u:

- dokumentaciju Javne ustanove – Kinoteka Bosne i Hercegovine o predmetu u postupku,
- raspoloživu literaturu o predmetu u postupku.

Na osnovi uvida u prikupljenu dokumentaciju, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Filmski material JU Kinoteke Bosne i Hercegovine smješten je u depou Kinoteke BiH u ulici Nikole Kašikovića 4a u Sarajevu, dok je sjedište Javne ustanove – Kinoteke Bosne i Hercegovine u ulici Alipašina 19 u Sarajevu.

Historijski podaci

U Republici Bosni i Hercegovini 1965. godine dolazi do usvajanja izmjena i dopuna Zakona o arhivima iz 1962. godine. Prema izmijenjenom novom Zakonu o arhivima, u arhivsku građu se ubraja po prvi put i filmski materijal¹. Potom, 1973. godine usvajanjem Zakona o kinematografiji određeno je čuvanje filmske građe Bosne i Hercegovine u kinoteci. Ovim zakonom proizvođači filmova obavezni su da kinoteci predaju jednu nekorištenu kopiju filma u prvoj godini njihovog prikazivanja, a uvoznici filmova da predaju najbolju kopiju uvezenog filma odmah po isteku licence. Na osnovi ovog zakona, te Zakona o filmskoj djelatnosti iz 1978. godine, određeno je čuvanje filmske građe u Kinoteci formiranoj pri Arhivu Bosne i Hercegovine. Na osnovi ovih nadležnosti Arhiv Bosne i Hercegovine proširuje svoju djelatnost na oblast zaštite i obrade filmske građe. U to vrijeme kinoteka formirana pri Arhivu Bosne i Hercegovine broji oko 600 naslova. Formira se kartoteka filmova za period od 1945. do 1978. godine i prikuplja se ostala filmska građa – oko 250 kutija spisa, 200 knjiga scenarija i knjiga snimanja, oko 100 dijaloga listi, 150 plakata, 7000 fotografija i 40 kutija reklamnog materijala. Novim zakonom o filmskoj djelatnosti iz 1990. godine, koji je još na snazi u Federaciji Bosne i Hercegovine, navodi se da je “producent dužan da preda Arhivu Bosne i Hercegovine negative proizvedenog filma u roku od tri godine od dana završetka proizvodnje domaćeg filma²”, dok je “Distributer koji je uvezao strani film dužan da odmah po isteku licence, preda Arhivu Bosne i Hercegovine najmanje oštećenu kopiju svakog uvezenog filma³”. U julu 1994. godine Skupština Republike Bosne i Hercegovine donosi zakon kojim se osniva Kinoteka Bosne i Hercegovine, te se ukupna građa čuvanog filmskog materijala izdvaja iz Arhiva Bosne i Hercegovine i ustupa novoosnovanoj ustanovi⁴.

Prema svojoj djelatnosti Kinoteka Bosne i Hercegovine istražuje, evidentira, sređuje i obrađuje prvenstveno bosanskohercegovačke filmove i filmski materijal od historijskog, umjetničkog, kulturnog, obrazovno-vaspitnog i naučnog značaja, čuva filmove i filmski materijal od oštećenja, uništenja i nestajanja i osigurava mjere njihove zaštite, te prikazuje domaće i inozemne filmove⁵.

Kinoteka Bosne i Hercegovine član je Svjetske federacije filmskih arhiva (F.I.A.F). Naučno-istraživački radovi iz oblasti filmske umjetnosti objavljuju se u kinotečkom časopisu SINEAST.

¹ Prema članu 3. Zakona o filmskoj djelatnosti (Službeni list SR BiH 20/90) filmski materijal predstavlja negativ filma i original snimka na drugom odgovarajućem tehničkom sredstvu, scenario, dijalog lista, knjiga snimanja, filmski plakat, fotografija i filmski dokumenti nastali prilikom proizvodnje filma.

² Prema članu 8. Zakona o filmskoj djelatnosti (Službeni list SR BiH 20/90), te Izmjenama i dopunama ovog zakona (Službeni list R BiH 13/94), pod domaćim filmom se podrazumijeva film koji su proizveli jedan ili više domaćih producenata, te film proizveden u saradnji sa inostranim producentom na jeziku koji je službeno u upotrebi u Republici, uz učešće domaćeg producenta sa najmanje jednom trećinom sredstava od ukupnih troškova proizvodnje filma.

³ član 23. Zakona o filmskoj djelatnosti, Službeni list SR BiH 20/90.

⁴ Zakon o kinoteci Bosne i Hercegovine, Službeni list R BiH 13/94.

⁵ član 4. Zakona o kinoteci Bosne i Hercegovine, Službeni list R BiH 13/94.

2. Opis dobra

Filmski arhiv čine dva fonda, domaći i inostrani u čijem sastavu se čuvaju igrani, dokumentarni, kratki igrani i animirani filmovi.

U fondu domaćih ili bosanskohercegovačkih nacionalnih filmova čuvaju se originalni filmski materijali – negativi slike i tona, filmske kopije i filmska građa, sinopsisi, scenariji, knjige snimanja, dijalog i titl liste i prateći filmski materijali kao što su katalozi, fotografije, plakati i nagrade na festivalima.

U fondu inostranog filma čuva se 751 film, odnosno najbolja kopija uvezenog filma. Ukupna dužina deponovane filmske trake (inostranog filma) iznosi 1,000,000 metara. U sastavu ovog fonda nalazi se i 5 988 plakata.

U hemeroteci Kinoteke čuva se oko 15 000 isječaka iz štampe kao svjedočanstvo razvoja bosanskohercegovačke kinematografije.

U fondu domaćih ili bosanskohercegovačkih nacionalnih filmova moguće je izdvojiti bosanskohercegovačke igrane filmove – originalni materijal, bosanskohercegovački dokumentarne i kratke igrane filmove – originalni materijal i zbirku mjesečnika ili žurnala. Svi navedeni filmovi snimani su na 35 mm filmskoj traci sa acetatnom podlogom. Kinoteka Bosne i Hercegovine posjeduje tako negative slike⁶ (u daljnjem tekstu NS), negative tona (u daljnjem tekstu NT), dublnegative (u daljnjem tekstu DN)⁷ i dublpozitive⁸ (u daljnjem tekstu DP).

A) Bosanskohercegovački igrani filmovi – originalni materijal

1. Stojan Mutikaša
Fedor Handžeković, 1954. godina, standard⁹, c/b¹⁰, 2700 m, NS – 12, NT – 12, DP 12
2. Kuća na obali
Boško Kosanović, 1954. godine, standard, c/b, 2359 m, NS – 10, NT – 7, DP – 10
3. Šolaja
Vojislav Nanović, 1955. godine, standard, c/b, 2800 m, NS – 11, NT – 11
4. Hanka
Slavko Vorkapić, 1955. godine, standard, c/b, 3600 m, DN – 10, NT – 10, DP – 10
5. Pod sumnjom
Branko Belan, 1956. godine, standard, c/b, 2650 m, NS – 12, NT – 12, DN – 12
Tuđa zemlja
6. Jože Gale, 1957. godine, standard, c/b, 2440 m, NS – 9 (nekompletan, nedostaje 6 rola), NT – 5 (nekompletan, nedostaju role 3 i 4), DN – 9 (nekompletan, nedostaju 2, 4 i 5 rola)
7. Male stvari

⁶ Negativ koji je bio u kameri. Koristi se samo za izradu radnih kopija pozitiv materijala (inter ili dubl), te sigurnosnih kopija (security copy, kopija finog zrna – fine grain copies koje se čuvaju u filmskim arhivima) i na taj način se čuvaju od daljih oštećenja. Vidi: Kukuljica M. *Identifikacija filmskog gradiva*. (Zagreb: Arhivski vijesnik, br. 45, 2002), 125.

⁷ U laboratorijskoj i filmskoj praksi kod nas označava negativ na crno-bijeloj filmskoj vrpici koji je izrađen iz dubl-pozitiva i služi za izradu crno-bijelih kopija. Nav. dj., 2002, str. 127.

⁸ U laboratorijskoj i filmskoj praksi kod nas označava pozitiv koji je napravljen iz originalnog negativa filma na crno-bijeloj filmskoj traci. Nav. dj., 2002, str. 127.

⁹ format

¹⁰ crno-bijeli

- Boško Kosanović, 1957. godine, standard, c/b, 2400 m, NS – 10, DN – 10
8. Vratiću se
Jože Gale, 1957. godine, standard, c/b, 2600 m, NS – 11, NT – 11, DN – 11
9. Crni biseri
Toma Janić, 1958. godine, standard, c/b, 2706 m, NS – 11, NT – 11, DN – 11, DP – 11
10. Vrata ostaju otvorena
František Čap, 1959. godine, standard, c/b, 2747 m, NS – 10, NT – 10, DN – 10 (uništene 7, 8. i 9. rola,), DP – 10 (uništena 6. rola)
11. Noći i jutro
Pjer Majhrovski, 1959. godine, standard , c/b, 2657 m, NS – 9, NT – 9, DN – 9, DP – 9
12. Pet minuta raja
Igor Pretnar, 1959. godine, standard, c/b, 2560 m, NS – 10, NT – 10, DN – 10, DP – 10 (nekompletan, nedostaje 5 rola)
13. Parče plavog neba
Toma Janić, 1961. godine, standard, c/b, 2581 m, NS – 10, NT – 10, DN – 10, DP – 10
14. Velika turneja
Žorž Skrigin, 1961. godine, vajdskrin, c/b, 2560 m, NS – 11, NT – 12, DN – 12, DP – 12, DP (duplikat) – 12 (nedostaje 6 rola)
15. Srešćemo se večeras
František Čap, 1962. godine, standard, c/b, 2239 m, NS-10, NT – 10 (provjeriti 2. rolu, ima dupla), DN – 10, DN (duplikat) – 10
16. Kozara
Veljko Bulajić, 1962. godine, sinemaskop, c/b, 3400 m, DP – 17
17. Krst rakoc
Žika Ristić, 1962. godine, vajdskrin, c/b, 2630 m, NS – 11, NT – 11, DN – 11, DP – 11
18. Mačak pod šljemom
Žorž Skrigin, 1962. godine, vajdskrin, c/b, 2717 m, NS – 11, NT – 11 (nekompletan, nedostaje 2, 4, 5, 8. i 9. rola), DN-11 (nekompletan, nedostaje 2, 9. i 10. rola)
19. U sukobu
Jože Babić, 1963. godine, vajdskrin, c/b, 2550 m, NS – 10 (nedostaje 3. i 6. rola), NT – 10 (nekompletan, nedostaje 3, 5, 7. i 9. rola), DN – 10 (nekompletan, nedostaje 1, 3, 6, 7, 8. i 9. rola), DP-10 (nekompletan, nedostaje 1, 2, 5, 7. i 9. rola)
20. Dobra kob
Milutin Kosovac, 1964. godine, vajdskrin, c/b, 2698 m, NS – 11 (dupla 8. rola), NT – 10, DN – 10, DP – 10
21. Narodni poslanik
Stole Janković, 1964. godine, vajdskrin, c/b, 2300 m, NS – 9, NT – 9, DN – 9, DP – 9
22. Na mesto građanine pokorni
Radivoje Lola Đukić, 1964. godine, vajdskrin, c/b, 2570 m, NS – 10, NT – 5, DN – 10, DP – 10
23. Ubica na odsustvu
Boško Bošković, 1965. godine, vajdskrin, c/b, 2300 m, NT – 9, DN – 9, DP – 9
24. Glasam za ljubav

- Toma Janić, 1965. godine, vajdskrin, c/b, 2573 m, NS – 9, NT – 5, DN – 9, P – 9
25. Konjuh planinom
Fadil Hadžić, 1966. godine, vajdskrin, c/b, 2813 m, NS – 11, NT – 11, DN – 11, DP – 11
26. Glineni golub
Toma Janić, 1966. godine, vajdskrin, c/b, 2445 m, NS – 10, NT – 6, DN – 10, DP – 10
27. Sretni umiru dvaput
Gojko Šipovac, 1966. godine, vajdskrin, c/b, 2545 m, NS – 10, NT – 5, DN – 10, DP – 10
28. Zlatna praćka
Radivoje Lola Đukić, 1967. godine, vajdskrin, color, 2493 m, NS – 10, DP – 10
29. Mali vojnici
Bato Čengić, 1967. godine, vajdskrin, c/b, 2509 m, NS – 10, NT – 10, DP – 10
30. Opatica i komesar
Gojko Šipovac, 1968. godine, vajdskrin, c/b, 2400 m, NS – 9, NT – 5
31. Uđi ako hoćeš
Radenko Ostojić, 1968. godine, vajdskrin, c/b, 2564 m, DN – 10
32. Ram za sliku moje drage
Mirza Idrizović, 1968. godine, vajdskrin, c/b, 2200 m, DN – 9
33. Plamen nad Jadranom
A. Astruc, S. Čikeš, 1969. godine, vajdskrin, color, 2500 m, NT – 6 (nedostaje 1. rola), DN – 10, DP – 10
34. Horoskop
Bora Drašković, 1969. godine, vajdskrin, c/b, 2484 m, NT – 10, DN – 10, DP – 10
35. Život je masovna pojava
Mirza Idrizović, 1970. godine, vajdskrin, color, 2100 m, NS – 8, NT – 8, DN – 8, DP – 8
36. Ciganska romansa
Oto Deneš, 1963. godine, standard, c/b, 783 m, NT – 2, DN – 2, DP – 2 (dokumentarno-muzički film)
37. Sunce tuđeg neba
Milutin Kosovac, 1968. godine, standard, c/b, 2.505 m, NS – 10 (nedostaje 1, 4 i 10), NT – 7, DN – 10 (nedostaje 3, 7, 8. i 9)
38. Valter brani Sarajevo
Hajrudin Krvavac, 1972. godine, vajdskrin, color, 3650 m, NS – 10, NT – 10
39. Klisura
Boško Kosanović, 1956. godine, standard, c/b, 2300m, NS – 10, NT – 10 (koprodukcija)

B) Bosanskohercegovački dokumentarni i kratki igrani filmovi – originalni materijal

1. Križni put u Sarajevu
Vlatko Filipović, 1993. godine, NS – 2 role, NT – 2 role
2. Mizaldo – Kralj teatra
Benjamin Filipović, 1994. godine, NS – 4 role, NT – 4 role
3. Sarajevo 92
Mirza Idrizović, 1992. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
4. Pista života
Dino Mustafić, 1993. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
5. Čekajući paket
Vuk Janič, 1993. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
6. Djeca kao i svaka druga
Pjer Žalica, 1995. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
7. Fadila
Nedžad Begović, 1994. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
8. Markale,
Zlatko Lavanić, 1995. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
9. Mojim prijateljima
Zlatko Lavanić, 1993. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
10. Prometej
Zlatko Lavanić, 1995. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
11. Rano kino u Sarajevu
Srđan Vuletić, 1994. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
12. Sarajevski gudači
Vefik Hadžismajlović, 1994. godine, NS – 2 role, NT – 2 role
13. Skitnice i psi
Zlatko Lavanić, 1993. godine, NS – 2 role, NT – 2 role
14. Slike
Pjer Žalica, 1995. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
15. Voda i krv
Ibrahim Helja, 1993. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola
16. War art
Nedžad Begović, 1993. godine, NS – 1 rola, NT – 1 rola

C) Zbirka mjesečnika (žurnala)

Redni broj	Naziv filma	Tip	Negativ slike	Negativ tona
1.	Mjesečnik broj 1	35 mm, c/b, standard	DN – 311 m dokopirano	DP – 1 rola 312 m
2.	Mjesečnik broj 2	35 mm, c/b, standard	-	-
3.	Mjesečnik broj 3	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola 347 m	DP – 1 rola
4.	Mjesečnik broj 4	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola 285 m	-
5.	Mjesečnik broj 5	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola 338 m (dokopirano)	DP – 33 m
6.	Mjesečnik broj 6	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role, 1. rola 250 m, 2.	DP – 1. rola 248m, 2. rola 101 m

7.	Mjesečnik broj 7	35 mm, c/b, standard	rola 103 m DN – 2 role, 1. rola 248 m, 2. rola 158 m	DP – 2 role, 1. rola 248 m, 2. rola 159 m
8.	Mjesečnik broj 8	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role, 1. rola 270m, 2. rola 178 m	DP – 2 role, 1. rola 177 m, 1. rola 267 m
9.	Mjesečnik broj 9	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP sa tonom, 2 role, 2. rola 242m
10.	Mjesečnik broj 10	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role, 1. rola 191 m, 2. rola 235 m	DP – 2 role
11.	Mjesečnik broj 11	35 mm, c/b, standard	DN sa tonom – 2 role, 1. rola 150 m, 2. rola 274 m	DP kombinovano ¹¹ 1 rola, DP -2 role
12.	Mjesečnik broj 12	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role, 1. rola 250 m, 2. rola 194 m	DP – 1 rola, DP – kombinovano 2 role
13.	Mjesečnik broj 13	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola, 342 m	-
14.	Mjesečnik broj 14	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola, 298 m	DP – 297 m
15.	Mjesečnik broj 15	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role, 1. rola 81 m, 2. rola 290 m	DP – 2 role, 1. rola 290 m, 2. rola 81 m
16.	Mjesečnik broj 16	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP – 2 role, 1. rola 225 m
17.	Mjesečnik broj 17	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola	DP – 1 rola
18.	Mjesečnik broj 18	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP – 2 role
19.	Mjesečnik broj 19	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP sa tonom – 2 role, 1. rola 150 m, 2. rola 281 m
20.	Mjesečnik broj 20	35 mm, c/b, standard	-	DP sa tonom – 2 role, 1. rola 223 m, 2. rola 160 m
21.	Mjesečnik broj 21	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	-
22.	Mjesečnik broj 22	35 mm, c/b, standard	Internegativ ¹² 2 role	Inter pozitiv – 1 rola Inter pozitiv – 2 role
23.	Mjesečnik broj 23	35 mm, c/b, standard	Internegativ 1 rola, DN – kombinovano 2	DP – 2 role

¹¹ Kombinirano označava zapis slike i tona. Nav.dj., 2002, str. 129.

¹² Internegativ označava negativ filma u boji koji je izrađen iz intermediate ili interpozitiv filmske vrpce, a koristi se za izradu kopija u boji. Nav. dj., 2002, str. 127.

24.	Mjesečnik broj 24	35 mm, c/b, standard	role Internegativ 2 role	DP – 2 role DP - 1 rola
25.	Mjesečnik broj 25	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP 2 role
26.	Mjesečnik broj 26	35 mm, c/b, standard	Internegativ – 2 role	Inter pozitiv – 1 rola, DP kombinovano 2 role
27.	Mjesečnik broj 27	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola, Internegativ – 2 role	DP kombinovano – 2 role DP- 1 rola
28.	Mjesečnik broj 28	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola	DP kombinovano – 1 rola
29.	Mjesečnik broj 29	35 mm, c/b, standard	DN – oko 300m, internegativ 1 rola	DP – 1 rola
30.	Mjesečnik broj 30	35 mm, c/b, standard	DN – 1 rola	DP – 1 rola
31.	Mjesečnik broj 31	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP – 1 rola
32.	Mjesečnik broj 32	35 mm, c/b, standard	Internegativ – 2 role	DP – 2 role
33.	Mjesečnik broj 33	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP – 1 rola
34.	Mjesečnik broj 34	35 mm, c/b, standard	DN – 2 role	DP – 1 rola

Standardi za čuvanje i restauraciju filmskog materijala

Jedno od najvažnijih pitanja u savremenoj zaštiti filmskog materijala jeste kako zaštititi ovaj materijal od daljnjeg propadanja. Naime, ni u jednoj drugoj umjetnosti ne postoji opasnost od uništenja najvećeg dijela sačuvanog kulturnog naslijeđa kao u mediju kinematografskog filma koji je obilježio XX vijek. Tako se smatra da je u svijetu uništeno oko 90% snimljenog filmskog materijala nastalog u periodu između 1895. i 1910. godine, da je nakon otkrića zvuka na filmu 1927. godine uništeno dodatnih 50% filmske građe, te nakon otkrića acetatne filmske podloge još oko 50% filmskog materijala¹³. Dugi niz godina originalni filmski materijal nije uživao posebne režime zaštite i specijalne uslove pohranjivanja. Filmski materijali širom svijeta čuvani su u neodgovarajućim uslovima, na ekstremnim temperaturama bez sistema hlađenja i sa visokim postotcima vlažnosti vazduha. Neodgovarajuća temperatura, visoka vlažnost vazduha i korodiranje kutija u kojima se čuva filmska traka uticali su na njegovo propadanje. Propadanje podrazumijeva pojava krtosti filmske trake, uništavanje slikovnog i tonskog zapisa, uništenje perforacija, kao i povećanje kiselosti zbog njene acetatne¹⁴ podloge – proces koji je nemoguće zaustaviti kad započne.

¹³ Kukuljica M. *Zaštita filmskog i drugog audiovizuelnog gradiva (analiza, mjere, prijedlozi)*. (Zagreb: Informatica Museologica, br. 32, 3-4, 2001), 128.

¹⁴ Filmska vrpca sa acetatnom podlogom u bivšoj Jugoslaviji koristila se od 1951. godine. Devedesetih godina XX vijeka zbog brzog propadanja ove trake u svijetu počinje intenzivno korištenje poliester filmske trake u smislu zaštite restauracije i trajne pohrane filmskog materijala, tako da je filmska traka

U području zaštite filmske tehnologije važnim otkrićem smatra se uvođenje postupka izrade zamjenskog izvornog filmskog gradiva¹⁵: dublpozitiva i dublnegativa za crno-bijeli film, te interpozitiva i internegativa za film u boji. Na taj način omogućeno je kopiranje filmova bez korištenja i nepotrebnog oštećivanja negativa koji je bio u filmskoj kameri pri snimanju pojedinog filmskog djela. Prema današnjim standardima filmske arhivistike, originalni filmski materijal trebao bi se koristiti samo za izradu zamjenskih filmskih materijala koji omogućavaju izradu kopija i presnimavanje na elektronski zapis¹⁶.

U smislu zaštite filmskog materijala iskustvo filmskih arhivara dovelo je do usvajanja osnovnih standarda za čuvanje ovog materijala. Tako je za njegovo dugotrajno djelotvorno čuvanje neophodno obezbijediti prostor sa stabilnom temperaturom i vlagom: 5°C i 30% RV za izvorni filmski materijal u boji i 10-15°C i 40% RV za filmski materijal na crno-bijeloj filmskoj traci, odnosno za filmsku traku sa nitratnom podlogom 5°C i 30% RV. Pored održavanja konstantnih temperaturnih uslova i visine vlažnosti, preporuka u zaštiti filmskog materijala je da filmske kutije i kod nitratne i kod acetatne filmske trake moraju imati otvore na rubovima da bi stalnom zamjenom vazduha (svakih 1.5 sat) mogao odvojiti vazduh iz spremišta sa kiselim sastojcima, te je potrebno prematati i provjetravati izvorni i svaki drugi filmski materijal svake dvije godine, te sistematski provoditi mjere zaštite izradom sigurnosnih kopija. Koliko je teško čuvati filmski materijal dobro oslikava podatak da i pored obezbjeđivanja navedenih uslova, filmski arhivar u svom radnom vijeku pojedine filmove restauriraju po dva, tri ili četiri puta¹⁷.

Savremena restauracija i rekonstrukcija filma uz upotrebu elektronskog medija odvija se na mikro nivou gdje se koriste prednosti digitalnog sistema za rekonstrukciju pojedinačnog filmskog kvadrata (*frame*). Digitalna restauracija filmskog materijala započinje skeniranjem, odnosno iščitavanjem dijelova filmske sličice, filmskog kvadrata i izrađuje se digitalni videozapis. Takav se video (elektronski zapis) presnimak pomoću posebnog računarskog *software*-a restauriše i vrše se sva moguća poboljšavanja (dodavanje boje, izoštravanje slike, smirivanje podrhtavanja slike i slično) ili odstranjenja naknadno dodatih neoriginalnih dijelova filmskog zapisa (mehanička oštećenja, ogrebotine, ukopirane nečistoće) i tada nastaje novi zapis koji se pohranjuje u spremištu digitaliziranih pokretnih slika (*digital image store*) i preko filmskog rekordera prenosi se na filmsku traku. Ova filmska traka koja se koristi na kraju procesa je negativ, crno-bijeli ili u boji, a filmska kopija se izrađuje na klasičan način uz upotrebu fotohemijskog procesa u filmskom laboratoriju¹⁸.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Filmski materijal Kinoteke Bosne i Hercegovine do 1994. godine uživao je status zaštite kao jedan od fondova Arhiva Bosne i Hercegovine. Pomenute godine dolazi do izdvajanja filmskog materijala iz sastava Arhiva i osnivanja Kinoteke Bosne i Hercegovine.

sa acetatnom podlogom izuobičajena iz upotrebe. Kukuljica M. nav. djelo, 2001, br. 32, str. 127, 130-131; Kukuljica M. nav. djelo, 2003, str. 173.

¹⁵ Upravo je stvaranje zamjenske izvorne filmske građe, uz čuvanje izvorne, osnovna zadaća svakog filmskog arhiva.

¹⁶ Kukuljica M. *Nove elektronske tehnologije – pomoć u restauriranju filmskog gradiva*. (Zagreb: Hrvatski filmski ljetopis, br. 26, 2001), 133.

¹⁷ Kukuljica M. nav. djelo, 2001, str. 132.

¹⁸ Kukuljica M. nav. djelo, 2001, str. 133-134.

4. Sadašnje stranje dobra

Filmski materijal Kinoteke Bosne i Hercegovine smješten je u ulici Nikole Kašikovića 4a u Sarajevu. Obnovljeni prostor zadovoljava uslove za čuvanje filmskog materijala.

III- ZAKLJUČAK

U skladu sa navedenim, a koristeći Kriterije za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, («Službeni glasnik BiH», br. 33/02 i 15/03), a koja se odnosi na pokretno naslijeđe Bosne i Hercegovine, Komisija donosi odluku o proglašenju Filmskog materijala Kinoteke Bosne i Hercegovine u Sarajevu nacionalnim spomenikom.

Kriteriji na kojima je zasnovana odluka su:

A. Vremensko određenje

B. Historijska vrijednost

C. Umjetnička i estetska vrijednost

- C. I. Kvalitet obrade,
- C. II. Kvalitet materijala,
- C. V. Vrijednost detalja.

D. Čitljivost

- D. I. Materijalno svjedočanstvo o manje poznatim historijskim razdobljima,
- D. II. Svjedočanstvo o historijskim promjenama,
- D. III. Djelo značajnog umjetnika ili graditelja,
- D. IV. Svjedočanstvo o određenom tipu, stilu ili regionalnom maniru,
- D. V. Svjedočanstvo o tipičnom načinu života u određenom razdoblju.

E. Simbolička vrijednost

- E. I. Ontološka vrijednost,
- E. V. Značaj za identitet grupe ljudi.

G. Izvornost

- G. I. Oblik i dizajn,
- G. II. Materijal i sadržaj,
- G. III. Namjena i upotreba,
- G. IV. Tradicija i tehnike.

H. Jedinstvenost i reprezentativnost

- H. I. Jedinstven ili rijedak primjerak određenog tipa ili stila,
- H. II. Vrhunsko umjetničko ili arhitektonsko djelo,
- H. II. Djelo vrhunskog umjetnika ili graditelja.

U prilogu ove odluke je sljedeća dokumentacija:

Dokumentacija Javne ustanove – Kinoteka Bosne i Hercegovine.

Dokumentacija Arhiva Bosne i Hercegovine – registri potraživanja filmskog materijala iz Bosne i Hercegovine koji se trenutno nalazi u gradovima bivše SFR Jugoslavije, u Zagrebu i Beogradu¹⁹.

Dokumentacija u prilogu odluke je javna i dostupna i uvid u nju može biti izvršen na pismeni zahtjev Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine.

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja Filmskog materijala Kinoteke Bosne i Hercegovine u Sarajevu nacionalnim spomenikom, korištena je sljedeća literatura:

Kukuljica Mato. *Nove elektronske tehnologije – pomoć u restauriranju filmskog gradiva*. Hrvatski filmski ljetopis, 26, Zagreb, 2001, 132-151.

Kukuljica Mato. *Zaštita filmskog i drugog audiovizuelnog gradiva (analiza, mjere, prijedlozi)*. Informatica Museologica, br. 32, 3-4, Zagreb, 2001, 127-138.

Kukuljica Mato. *Identifikacija filmskog gradiva*. Arhivski vjesnik, 45, Zagreb, 2002, 115-135.

Vefik Hadžismajlović. *Žive slike o filmskoj umjetnosti*. Kamerni teatar 55. Sarajevo, 2002.

Kukuljica Mato. *Projekat zaštite, restauracije i rekonstrukcije Nacionalne filmske zbirke (1995-2002)*. Hrvatski filmski ljetopis, 33, Zagreb, 2003, 132-151.

Službeni list SR BiH 20/90, Zakon o filmskoj djelatnosti.

Službeni list R BiH 13/94, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o filmskoj djelatnosti.

Službeni list R BiH 13/94, Zakon o Kinoteci Bosne i Hercegovine.

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:

*Slobodanka Nikolić, profesor geografije i etnologije,
saradnik za pokretno naslijeđe
u Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika*

¹⁹ SR Bosna i Hercegovina imala je u svom vlasništvu nekoliko produkcijskih kuća koje su filmove snimali uglavnom iz budžeta Republike. Produkcijske kuće su vlasnici izvornog filmskog materijala (negativa), ali su ih prema Zakonu o filmskoj djelatnosti (Službeni list SR BiH 20/90, čl 23) dužni predati instituciji zaštite – u tom trenutku Arhivu Bosne i Hercegovine i njegovom odjeljenju kinoteci. Kako u Bosni i Hercegovini nije postojala laboratorija za izradu filmova, filmovi su najčešće izrađivani u drugim republikama i filmskim studijima bivše SFR Jugoslavije, te kako Arhiv Bosne i Hercegovine u tom trenutku nije posjedovao uslove za adekvatno čuvanje izvornog filmskog materijala, producenti su najčešće originalni filmski materijal ostavljali na čuvanje u Zagrebu ili Beogradu, gdje su najčešće filmovi izrađivani, a ponekad i u drugim centrima u Evropi. Raspadom SFR Jugoslavije izvorni filmski materijal postao je jedan od predmeta potraživanja Bosne i Hercegovine. Predmet sukcesije ovog materijala vodi Arhiv Bosne i Hercegovine. Kako bi se prema Zakonu o filmskoj djelatnosti izvorni filmski materijal trebao čuvati u Kinoteci Bosne i Hercegovine, prilikom prikupljanja dokumentacije za izradu odluke o filmskom materijalu koji se čuva u Kinoteci Bosne i Hercegovine, prikupljeni su i podaci o izvornom filmskom materijalu koji su predmet sukcesije Bosne i Hercegovine.